

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (3)

14.11.2017

WTDno-2017-665

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilainsäädännön HE 100/2017

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista siten kuin sanotussa laissa säädetään sekä yleisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää.

Esityksen 40 § henkilöllisyyden todistamisesta on tarpeen muuttaa

Lakiesityksen 40 §:n mukaan alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan henkilöllisyytensä ”viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla”. Pykälän perustelut ovat varsin niukat.

Arvioimme, että jos laki tulee voimaan ehdotetussa muodossaan eikä sen perusteluja täsmennetä, on mahdollista tai jopa todennäköistä, että lain sallimaa oikeutta vaatia todistamaan henkilöllisyys (ikä) käytetään syrjivästi.

Valtuutettu on toiminnassaan havainnut, että anniskeluikärajaan perustuen tietyt ravintolat ovat vaatineet henkilöllisyyden (iän) todistamista muiltakin kuin nuorehkoilta näyttäviltä henkilöiltä, varsinkin ulkomaalaisilta tai oletetuilta ulkomaalaisilta henkilöiltä. Näissä tilanteissa on kokemuksemme mukaan usein ollut kyse pyrkimyksestä valikoida asiakkaat rikoslaissa ja yhdenvertaisuuslaissa kielletyin syrjivin perustein.

Valtuutettu korostaa, että henkilötodistusten (iän) tarkastaminen ei saa perustua syrjivään käytäntöön esimerkiksi etnisen tai kansallisen alkuperän perusteella.

Hallituksen esityksen 40 §:n muotoilu on kohtuuttoman rajoittava ja asettaa nuoret täysi-ikäiset ja nuorelta näyttävät täysi-ikäiset henkilöt, joilla ei ole ajokorttia, passia tai henkilökorttia, muita epäedullisempaan asemaan. Tällöin kyse voi olla välillisestä syrjinnästä ja ristiriidasta perustuslain 6 §:n kanssa. Mainittakoon, että esimerkiksi sotilaspassi ei ehdotetun säännöksen mukaisesti riittäisi henkilöllisyyden (iän) todistamiseksi, sen vahvoista teknisistä ominaisuuksista huolimatta. Toteamme myös, että turvapaikanhakijoilla ei useinkaan ole mahdollisuutta saada ehdotetussa säännöksessä mainittuja asiakirjoja. Turvapaikkaprosessi voi kestää useammankin vuoden eikä henkilö pääse Suomessa tuona aikana ravintolaan.

Ehdotus 40 §:n säännökseksi:

Alkoholijuoma-asetuksen 1344/1994 26 §:ssä henkilöllisyyden todistamisesta on määrätty seuraavasti: ”Alkoholijuomien ostaja on velvollinen anniskelupaikassa vaadittaessa todistamaan henkilöllisyytensä sen selvittämiseksi, että hän on saavuttanut alkoholilain 24 §:n 1 kohdassa mainitun iän.” Valtuutetun näkemyksen mukaan tämän tyyppinen säännös alkoholilakiin olisi omiaan turvaamaan sen, että ravintoloissa henkilöllisyyden (iän) todistamista koskevaa vaatimusta ei käytetä syrjinnän välineenä.

Vaihtoehtoisesti 40 § voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti: ”Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan henkilöllisyytensä viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla *taikka muulla luotettavalla asiakirjalla, josta käy selvästi ilmi henkilön ikä, sen selvittämiseksi, että henkilö on ylittänyt [37] §:ssä mainitun iän.*”

Ehdotus 40 §:n perusteluihin kirjattaviksi täsmennyksiksi:

Perusteluissa tulisi mainita, että myös ulkomaisen viranomaisen myöntämät voimassaolevat passit ja henkilöllisyydestodistukset samoin kuin muukalaispassi riittävät todistukseksi iästä, mikäli niistä voidaan henkilö tunnistaa ja todistuksesta käy ilmi henkilön ikä. Voimassa olevan Valviran ohjeen mukaan ”Ulkomaiset passit ja ajokortit kelpaavat myös todistuksiksi, jos ne eivät vaikuta helposti väärennettäviltä ja niistä käy ilmi henkilön ikä” (Alkoholiasiat ravintolassa 3/2017). Lain perusteluissa tulisi nimenomaisesti tarkentaa, että 40 §:ssä viitattu ”viranomaisen myöntämä” voi olla myös muun kuin suomalaisen viranomaisen myöntämä asiakirja.

Perusteluissa olisi myös tarpeellista selventää, että vaihdettu ajokortti riittää todistukseksi. Nykyisin vaihdettua ajokorttia haettaessa hakijan on esitettävä henkilöllisyydestodistuksena joko passi tai muu virallinen henkilöllisyydestodistus, jolloin viranomainen todentaa henkilöllisyyden.

Edelleen perusteluissa tulisi todeta, että maahanmuuttoviraston myöntämä oleskelulupakortti sekä pakolaisen matkustusasiakirja riittävät henkilöllisyyden

(iän) todistamiseksi. Myös majoitus – ja ravintola-alan liitto MaRa on kannattanut oleskelulupakortin hyväksymistä henkilöllisyyden todistamisen välineenä (tiedote 25.10.2016).

Perusteluissa tulisi edelleen todeta, että muukalaispassiin tai pakolaisen matkustusasiakirjaan tehty merkintä henkilöllisyyden varmentamattomuudesta ei tarkoittaisi, ettei sitä tule hyväksyä todistukseksi henkilöllisyydestä (iästä).

Ajokortit myöntää nykyisin Trafi. Ehdotetun 40 §:n perusteluissa viitataan ”poliisiviranomaisen myöntämään ajokorttiin”. Korjaus tulisi huomioida pykälän perusteluihin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kirsi Pimiä

Lisätietoja:

Ylitarkastaja Tiina Valonen, tiina.valonen@oikeus.fi, p. 0295 666 820